GEM NIEUWS

Soevereiniteit en taalmodellen

In een eerdere nieuwsbrief las je over hoe Gem voldoet aan Haven-compliancystandaarden. Een actueel thema dat hierop aansluit is: **soevereiniteit.**

Je kunt je afvragen: **'Wat betekent soevereiniteit precies?'** Daarover zijn verschillende meningen. In deze nieuwsbrief leggen we uit hoe we dat bij Gem zien. We pellen soevereiniteit laag voor laag af en kijken ook naar **het gebruik van taalmodellen.**

De soevereiniteit van Gem in lagen

Als organisaties zelf de controle houden over hun data, infrastructuur en beheer, binnen de geldende Nederlandse wet- en regelgeving, kun je dat zien als **soeverein**.
Voor Gem kijken we naar vier lagen van soevereiniteit:

1. Laag één is de Gem-applicatie zelf. Het technisch beheer en doorontwikkeling liggen bij het Gem-ontwikkelteam. Daarmee valt het onder de Nederlandse overheidsregie.

2. Laag twee gaat over de taalmodellen en vormt de overgang van Gem 1.0 naar Gem 2.0. ICTU biedt verschillende taalmodellen aan, lopend van meest naar minder soeverein:

- **Laag 2a is GPT-NL:** een Nederlands taalmodel dat getraind is op rechtmatig verkregen Nederlandse data en draait op eigen Nederlandse infrastructuur.
- **Laag 2b omvat open source taalmodellen** die getraind zijn op (al dan niet) publiek verkregen data en draaien op eigen Nederlandse infrastructuur, zoals bij ICTU, of zoals Vlam AI, dat draait in het overheidsdatacentrum van Rijswijk.
- **Laag 2C bestaat uit publieke cloud-modellen** zoals Azure en AWS. Ze zijn getraind op publiek verkregen data, en draaien op buitenlandse infrastructuur. De modellen zijn niet volledig soeverein, maar voldoen wel aan Nederlandse wet- en regelgeving via SLM Rijk.

Visuele weergave van soevereiniteit bij Gem

3. Laag drie bestaat uit ondersteunende componenten zoals logging en monitoring. Deze componenten komen uit het standaardplatform van Logius en worden beheerd door de Nederlandse rijksoverheid. Daarmee is deze laag direct soeverein ingericht.

4. Laag vier is de infrastructuur. Gem draait op dit moment in de testomgeving van ICTU, in een overheidsdatacentrum van de rijksoverheid (ODC-Noord). Een Nederlands datacentrum, onder Nederlandse regie. Ook deze laag is daarmee soeverein.

Welk taalmodelniveau (laag 2) het beste is voor Gem, onderzoeken we in AI-land via examens en praktijkonderzoek. **Je hoort hier meer over op 9 juli tijdens de Kwartaalupdate.**

Geef jouw feedback

Graag horen we **jouw feedback** via deze korte enquête op de eerste Gem Kwartaalupdate bij ICTU in Den Haag.
We nemen jouw tips mee naar de volgende kwartaalupdate, zodat de kwartaalupdate van 9 juli een mooi succes wordt.